

KNIHA DEVÁTÁ

Cassiciacum a Moničina smrt

Rychle jsem se vrátil na to místo, kde seděl Alypius — zde jsem odložil knihu apoštola, když jsem odtud předtím odešel. Rychle jsem vzal knihu, otevřel jsem ji a mlčky četl kapitolu, na kterou padl nejdříve můj zrak: *Ne v hodovních a pitkách, ne v necudnostech a prostopášnostech, ne ve sváru a závisti. Ale oblečte se v Pána Ježíše Krista a nepečujte o tělo tak, že by to vyvolávalo žádosti. Nechtěl jsem číst dál a nebylo to ani třeba. S koncem této věty jako by se mé srdce naplnilo světlem jistoty a všechny temnoty pochybností zmizely.*

Rim 13,13a

30. Založil jsem si to místo v knize prstem nebo nějakou jinou značkou, zavřel jsem ji a už s klidnou tváří jsem sdělil Alypiovi, co se mi stalo. A on mi řekl, co se dělo s ním, o čemž jsem nevěděl já. Přál si také vidět, co jsem si přečetl: ukázal jsem mu to a on se díval dál, než kam jsem to dočetl já. A já jsem nevěděl, co následuje. Pokračovalo to: *Slaběho ve výře přijímejte.* Jak mi to objasnil, Alypius toto místo vztlhl na sebe. Takové povzbuzení ho posílilo a bez jakýchkoliv pochybností a váhání se připojil k mému rozhodnutí a dobrým předsevzetím, jež se tolik shodovala s jeho způsobem života; v tomto ohledu se ode mě odedávna velmi lišil a byl mnohem lepší než já.

Rim 14,1

Pak se vydáme za matkou, povíme jí to — a ona se raduje. Vyprávíme jí, jak se to stalo — a ona jáásá, plesá a dobořečí tobě, který máš moc vykonat na nás mnohem víc, než my prosíme nebo chápeme. Viděla totiž, žeš jí dopřál mnohem víc, než o co pro mě tak často s žalostným pláčem a nářkem prosila. Vždyť jsi mě obrátil k sobě tak, že jsem už nehledal manželku ani nějakou naději tohoto světa, ale stál jsem teď pevně na pravdě víry, jaks jí to předtolilka lety zjevil.²⁸ Její nářek jsi obrátil v radost mnohem bohatší, než jakou si přála, v radost mnohem sladší a čistší, než po jaké toužila ve vnučatech vzešlých z mého těla.

Ži 29,12

Ef 3,20

²⁸ Srov. Moničin sen o Augustinovi (III 11, 19–20).

27. Ale říkal to už velmi vážně. Na té straně, kam jsem upíral tvář a kam jsem se bál přejít, se mi totiž už v ústě vzněšenosti odhalovala Zdrženlivost: zářila, nebyla nevážně veselá, uslechtilé mě vábila, abych přišel a neváhal²⁵ vztahovala ke mně s láskou ruce, aby mě přijala a objala a ty ruce byly plné velkého množství dobrých příkladů. Bylo tam tolik chlapců a dívek, mnoho mládeže a lidí všeho věku, vážné vdovy a panny, jež zestárly, a ve všech tázáží zdrženlivost, vůbec ne neplodná, ale plodná matka dětí — rádosť plynoucích od tebe, Pane. A zdrženlivost se mi posnívala povzbudivým smíchem, jako by mi říkala: „Ty nedokážeš to, co tihle muži a tyhle ženy? Jsou toho snad schopni sami ze sebe, a ne v Pánu, svém Bohu? Pán, jejich Bůh, mě jim daroval. Proč se držíš jen sám sebe a nevydržíš? Vrhni se k němu a neboj se: on neuhne, abys upadl na zem. Vrhni se k němu, a budeš v bezpečí: on tě přijme a uzdraví.“ To-lik jsem se zardýval studem, že jsem dosud naslouchal našeptávání těch nicotných hloupostí, váhal jsem a byl jsem na rozpacích. A ona znovu jako by říkala: „Zacpi si už před těmi nečistými pozemskými údy a umrtvi je. Vypravuj ti o rozkoších, ty však nejsou jako zákon Pána, tvého Boha.“

Tenhle zápas se odehrával v mém srdci — a šlo v něm o mne proti mně samému. A Alypius seděl po mém boku a mlčky čekal na to, jak mé neobvyčejné vzrúsení dopadne.

Obrácení Augustina a Alypia

12. 28. Když pak hluboké rozjímání vyneslo z tajemné hlubiny veškerou moji bídu a nakupilo ji před znaky mého srdce, propukla ve mně obrovská bouře doprovázená obrovským přívalem slz. A abych se mohl úplně a nahlas vyplakat, vstal jsem od Alypia — samotá se mi totiž k pláči

²⁵ Slov. postavu radostného mladíka v III 11, 19.

zášla vhodnější — a odešel jsem o kus dál tak, aby mě jeho přítomnost nemohla obtěžovat. Takhle to se mnou bylo a on to vyčítal: něco jsem mu myslím řekl a na tónu mého hlasu už bylo znát, že mám slzy na krajíčku, a tak jsem se zvedl. On úžasem úplně ohromený, zůstal tam, kde jsme seděli. Já jsem se, ani nevím jak, vrhl na zem pod jedním říčkovníkem a povolil jsem uzdu slzám a ty se mi proudem řinuly z očí jako obět tobě příjemná. A ne těmito slovy, ale v tomto smyslu jsem ti toho tolik řekl: A ty, Hospodine, jak dlouho ještě... Jak dlouho, Hospodine? Budeš se stále hněvat? Nepřipomínej nám naše staré viny. — Chtěl jsem totiž, že mě ty viny drží a v nešťastném nářku jsem volal: jak dlouho, jak dlouho ještě? „Zítřa, zítřa zas?“ Proč ne hned? Proč má hanba neskončí už v tuto hodinu?

29. Tohle jsem říkal a v přehovčké zkrúsenosti svého srdce jsem plakal. A tu náhle slyším ze sousedního domu hlas — nevím, jestli chlapce nebo dívky —, jak si zpívá a dokola opakuje: „Vezmi — čti, vezmi — čti.“²⁷ A výraz mé tváře se hned proměnil a začal jsem velmi usilovně přemýšlet, jestli si děti při nějaké hře něco takového obvykle prozpěvují, ale nepřišlo mi, že bych to vůbec někdy slyšel, a tak jsem potlačil pláč, zvedl jsem se a nenacházel jsem žádné jiné vysvětlení, než že to je božský příkaz, abych otevřel Písmo a přečetl si to, na co mé oči narazí nejdřív. Slyšel jsem přece o Antonínovi, že ho čtení z evangelia, u něhož náhodou byl, oslovilo tak, jako kdyby to, co se četlo, bylo určeno právě jemu: Jdi, prodej všechno, co máš, a dej to chudým a budeš mít poklad v nebi. Pak přijď a následuj mě — a že se po tomto božském výroku okamžitě obrátil k tobě.

²⁶ Zítřa, zítřa zas“ lat. cras et cras... pomíná krátkání vránu, jak si ostatně všimá sám Augustin v *Enchiridion* in Ps. 102, 16.
²⁷ Tato slova — Tolle, lege! — o několik století později stala heslem řádu bratří sv. Augustina.